Yangi O'zbekiston ijtimoiy taraqqiyotining siyosiy omili

Sultanova Zarnigor Akbar qizi
Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti magistri

Annotatsiya: Ushbu tezisda Yangi O'zbekistonda amalga oshirilayotgan tub demokratik islohotlar va ularning ijtimoiy taraqqiyotdagi siyosiy omillari tahlil etilgan. Xususan, 'Inson qadri uchun' tamoyili asosida davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlari, fuqarolik jamiyati institutlari rolini kuchaytirish, 'Xalq davlat idoralariga emas, davlat xalqqa xizmat qilishi kerak' g'oyasining amaldagi ijrosi hamda siyosiy modernizatsiya jarayonlarining jamiyat ijtimoiy-siyosiy qiyofasini o'zgartirishdagi o'rni ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, siyosiy omil, ijtimoiy taraqqiyot, inson qadri, fuqarolik jamiyati, demokratik islohotlar, davlat boshqaruvi.

Аннотация: В настоящих тезисах проанализированы коренные демократические реформы, осуществляемые в Новом Узбекистане, и их политические факторы в общественном развитии. В частности, научно обоснованы приоритетные направления государственной политики на основе принципа «Во имя человеческого достоинства», усиление роли институтов гражданского общества, практическая реализация идеи «Не народ служит государственным органам, а государственные органы должны служить народу», а также роль процессов политической модернизации в изменении социально-политического облика общества.

Ключевые слова: Новый Узбекистан, политический фактор, социальное развитие, человеческое достоинство, гражданское общество, демократические реформы, государственное управление.

Abstract: This thesis analyzes the fundamental democratic reforms implemented in New Uzbekistan and their political factors in social development. In particular, the priority directions of state policy based on the principle 'For human dignity', strengthening the role of civil society institutions, the practical implementation of the idea 'The state must serve the people, not the people serve state bodies', and the role of political modernization processes in transforming the socio-political profile of society are scientifically substantiated.

Keywords: New Uzbekistan, political factor, social development, human dignity, civil society, democratic reforms, public administration.

Kirish

Bugungi kunda jahon hamjamiyati O'zbekistonda kechayotgan keng ko'lamli, ortga qaytmas demokratik o'zgarishlarni katta qiziqish va e'tirof bilan kuzatib bormoqda. Prezident Shavkat Mirziyoev tashabbusi bilan hayotga tatbiq etilayotgan «Yangi O'zbekiston» strategiyasi mamlakatimiz taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichini boshlab berdi. Ushbu strategik yo'nalishning bosh g'oyasi inson manfaatlarini ta'minlash, uning huquq va erkinliklarini kafolatlash hamda davlat organlarining xalqqa xizmat qilish tamoyilini qat'iy o'rnatishdan iboratdir.

Ijtimoiy taraqqiyot — bu jamiyat hayotining barcha sohalari, jumladan, iqtisodiy, huquqiy, madaniy va ma'naviy jabhalarining muttasil takomillashib borishi bo'lib, uning asosi va lokomotivi sifatida siyosiy omil namoyon bo'ladi. Siyosiy tizimning ochiqligi, boshqaruvning adolatliligi va qarorlar qabul qilish jarayonida fuqarolarning ishtiroki ijtimoiy taraqqiyot sur'atlarini belgilovchi hal qiluvchi mezon hisoblanadi.

1. Yangi O'zbekistonda siyosiy islohotlarning konseptual asoslari

Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasining markazida «Inson qadri uchun» degan ulug'vor g'oya turadi. Ushbu tamoyil shunchaki siyosiy shior emas, balki davlat siyosatining fundamental mazmun-mohiyatini belgilovchi amaliy dasturdir. Siyosiy omilning jamiyat taraqqiyotidagi roli avvalo davlat va jamiyat o'rtasidagi munosabatlar paradigmatsining tubdan o'zgarganida yaqqol ko'zga tashlanadi.

An'anaviy boshqaruv modellaridan farqli o'laroq, Yangi O'zbekistonda «Xalq davlat idoralariga emas, davlat xalqqa xizmat qilishi kerak» tamoyili hayotiy reallikka aylandi. Bu o'z navbatida quyidagi siyosiy-institutsional o'zgarishlarni ta'minladi:

• Davlat organlarining ochiqligi, shaffofligi va hisobdorligini ta'minlash mexanizmlarining tubdan takomillashtirilgani;

• Qonun ustuvorligini ta'minlash, sud-huquq tizimining chinakam mustaqilligiga erishish borasidagi qat'iy sa'y-harakatlar;

• Xalq deputatlari mahalliy Kengashlarining vakolatlari kengaytirilib, hududlarni rivojlantirishdagi roli oshirilgani.

Mazkur siyosiy o'zgarishlar jamiyatda ijtimoiy adolat tamoyillarini mustahkamlash, fuqarolarning ertangi kunga bo'lgan ishonchini keskin oshirish va shu asosda barqaror ijtimoiy taraqqiyotni kafolatlashda asosiy omil bo'lib xizmat qilmoqda.

2. Fuqarolik jamiyati institutlari va jamoatchilik nazoratining o'rni

Ijtimoiy taraqqiyotning muhim siyosiy omillaridan yana biri — bu kuchli fuqarolik jamiyati institutlarini shakllantirish va jamoatchilik nazoratini samarali yo'lga qo'yishdir. Yangi O'zbekistonda nodavlat notijorat tashkilotlari, OAV va o'zini o'zi boshqarish organlari jamiyatda yuz berayotgan jarayonlarning faol ishtirokchisiga aylandi.

«Jamiyat — islohotlar tashabbuskori» tamoyili asosida davlat boshqaruvida fuqarolik institutlarining ishtiroki kengaytirildi. Xususan, qonun loyihalarini muhokama qilishda jamoatchilik ekspertizasi institutining joriy etilishi, «Ochiq budjet» jarayonlari orqali fuqarolarning o'z hududlaridagi muammolarni hal etishda bevosita qaror qabul qilishi siyosiy madaniyatning tubdan o'zgarganidan dalolat beradi.

Siyosiy faollikning oshishi aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarini qo'llab-quvvatlash, gender tenglikni ta'minlash va yoshlar siyosatini davlat darajasida ustuvor vazifaga aylantirish imkonini berdi. Siyosiy barqarorlik va millatlararo totuvlik muhiti esa har qanday ijtimoiy-iqtisodiy islohotlarning muvaffaqiyatli amalga oshishi uchun mustahkam poydevor yaratdi.

3. Siyosiy modernizatsiya va inson kapitalini rivojlantirish o'rtasidagi uzviy bog'liqlik

Ijtimoiy taraqqiyotning zamonaviy bosqichi inson kapitalini rivojlantirish bilan bevosita bog'liq bo'lib, bu borada ham siyosiy iroda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ta'lim, ilm-fan, sog'liqni saqlash va innovatsion texnologiyalarni rivojlantirish davlat siyosatining eng ustuvor yo'nalishlari sifatida belgilandi.

So'nggi yillarda mamlakatimizda ta'lim sohasini isloh qilish, o'qituvchilar maqomini oshirish, yoshlarning zamonaviy kasb-hunarlarni egallashi uchun qulay siyosiy-huquqiy sharoitlar yaratish bo'yicha ulkan ishlar amalga oshirildi. Siyosiy qarorlarning manzilli va natijadorligi jamiyatda ijtimoiy liftlarning samarali ishlashini ta'minlab, har bir fuqaroning o'z salohiyatini ro'yobga chiqarishiga keng yo'l ochdi.

Shu o'rinda ta'kidlash joizki, demokratik islohotlarning ortga qaytmasligi va barqarorligi jamiyat a'zolarining siyosiy ongi, huquqiy madaniyati va faolligiga borib taqaladi. Siyosiy islohotlar va ijtimoiy taraqqiyot bir-birini o'zaro to'ldiruvchi va rag'batlantiruvchi ikki qutb sifatida namoyon bo'ladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Yangi O'zbekiston taraqqiyotining zamonaviy bosqichida siyosiy omil jamiyat hayotining barcha sohalarini modernizatsiya qilishning asosiy dvigateli bo'lib xizmat qilmoqda. «Inson qadri uchun» tamoyiliga asoslangan davlat siyosati, fuqarolik jamiyati institutlarining mustahkamlanishi, ochiqlik va adolat tamoyillarining qaror topishi mamlakatimizda barqaror ijtimoiy taraqqiyotni kafolatlaydi.

Kelgusida ham siyosiy islohotlarni izchil davom ettirish, qonun ustuvorligini so'zsiz ta'minlash va xalq manfaatlariga xizmat qiluvchi mexanizmlarni yanada takomillashtirish Yangi O'zbekistonning jahon maydonidagi nufuzini yuksaltirish hamda xalqimiz farovonligini yanada oshirishning garovidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Mirziyoev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 464 b.

2. Mirziyoev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. // Xalq so'zi gazetasi, 2023-yil 21-dekabr.

3. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2023. – 128 b.

4. Karimov N. Yangi O'zbekistonda demokratik islohotlar: siyosiy-huquqiy asoslar va amaliy natijalar. – Toshkent: Akademnashr, 2024. – 210 b.

5. Sultonov A. Siyosiy modernizatsiya va ijtimoiy taraqqiyot. // Ijtimoiy fanlar jurnali, 2025, №3. – B. 45-52.